

TESTOLOGIA ÎNTRE PSIHOLINGVISTICĂ ȘI DOCIMOLOGIE

Ion JURCONI*

Așa cum este cunoscut, problema evaluării, în diferite forme, a cunoștințelor studenților îi preocupă în mod distinct atât pe specialiștii filologi cât și pe nefilologi, deopotrivă interesați în creșterea nivelului de pregătire profesională și, am adăuga, al competenței de comunicare a viitorilor specialiști din sfera afacerilor.

Este îndeobște cunoscut că în literatura de specialitate metodică- științifică, din țară și din străinătate, din ultimii ani, au apărut lucrări care încearcă să prezinte diferite sisteme de testare a cunoștințelor, formulând și propunând modalități, criterii și obiective specifice de realizare a acestui lucru, după cum urmează [1, p. 1-2]:

a) *Precizări conceptuale, scop și funcții.* Evaluarea în învățământ este o problemă veche, cu conotații noi, un subiect controversat datorită, în special, încărcăturii sale morale (deoarece prin evaluare se realizează clasificări și selecții, se dau “verdicte”, cu alte cuvinte, se hotărăște soarta unor oameni). Evaluarea se definește ca un proces complex de comparare a rezultatelor activității instructiv-educative cu obiectivele planificate (evaluarea calității), cu resursele utilizate (evaluarea eficienței) sau cu rezultatele anterioare (evaluarea progresului). De aceea se consideră că:

- evaluarea este un proces (nu un produs), deci o activitate etapizată, desfășurată în timp;
- ea nu se rezumă la aprecierea și notarea studenților, ci vizează domenii și probleme mult mai complexe (inclusiv curriculum-ul și sistemul de învățământ în ansamblu);
- evaluarea implică un șir de măsurări, comparații, aprecieri (deci judecăți de valoare), pe baza cărora se adoptă anumite decizii, menite să optimizeze activitatea supusă evaluării. [2]

b) *Obiectul aprecierii pregătirii studenților îl constituie:*

- nivelul asimilării cunoștințelor prevăzute de programele analitice;
- capacitatea studenților de a opera cu aceste cunoștințe, îndeosebi în rezolvarea de probleme, în mod independent;
- capacitatea de îmbinare a teoriei cu practica, prin utilizarea corectă a cunoștințelor asimilate la o anumită disciplină, cu prilejul efectuării diferitelor aplicații practice, atât în spațiul universitar cât și, nemijlocit, în cadrul unor întreprinderi și instituții;
- gradul de dezvoltare a priceperilor și deprinderilor formate în procesul de învățământ.

Iar în condițiile în care evaluarea pregătirii studenților pe parcursul instruirii ar trebui să contribuie cu 50-60% la nota finală, obiectul aprecierii și criteriile care stau la baza acesteia devin fundamentale.

c) Spre a se evita erorile de apreciere sau pentru a le diminua cât mai mult cu putință, apare necesară *precizarea criteriilor care stau la baza aprecierii pregătirii studenților* (înțelegem prin criteriu un principiu, o normă pe baza căruia/căreia se face aprecierea).

În mod obișnuit, se operează cu două *categorii de criterii*: unele *generale* și altele *specifice* disciplinei de studiu.

Exemple de criterii generale:

- volumul cunoștințelor, în raport cu cerințele programei analitice;
- corectitudinea și siguranța stăpânirii cunoștințelor;
- capacitatea de a sesiza esențialul și de a interpreta;
- capacitatea de a evalua critic și de a face corelații;
- capacitatea de analiză și sinteză;
- ușurința de operare cu informațiile asimilate;

* Conf. univ. dr. Catedra de Limbi Romanice și Corespondență în Afaceri. Academia de Studii Economice București

- coerența în prezentare;
- stil personal [1].

Exemple de criterii specifice:

- amploarea lecturilor și ponderea surselor principale de informații în aceste lecturi;
- capacitatea de analiză și interpretare a evenimentelor și fenomenelor economice;
- capacitatea de a discerne între fapte general acceptate, diverse speculații și/sau opinii;
- priceperea de a utiliza, în prezentare, referințele bibliografice;
- în ce măsură stilul adoptat corespunde cerințelor specifice unei lucrări (prezentări).

Dintre lucrările cunoscute nouă, de referință pentru problema în discuție, privitoare la evaluarea în domeniul limbilor străine și, mai concret, în rusa de afaceri, menționăm studiul în limba rusă *Aspecte teoretice de perfecționare a sistemului de testare la limba rusă ca limba străină* [1999], realizat de prof. N.P. Andrushina de la Universitatea de stat V.I. Lomonosov din Moscova, *Teste de limba rusă ca limbă străină*, lucrare colectivă realizată în cadrul Institutului de stat de limba și literatura rusă A.S. Puskin din Moscova sub coordonarea prof. L.S. Juravliova, publicată în 1996 la Moscova la editura "Omen", *Teste de limba rusă - 2000*, realizată de un colectiv comun de cadre didactice de limba rusă (ruși și bulgari) publicată la Sofia în anul 2000 la editura "Lodac".

Lucrările menționate, dar și altele de acest fel, își propun și reușesc, după părerea noastră, să definească principalele componente ale noii discipline apărute în didactică, *testologia* (termen acceptat în literatura de specialitate care situează această preocupare între psiholingvistică și docimologie) și să evidențieze particularitățile activității de elaborare și utilizare a unor seturi complexe de teste/subteste de lexic, gramatică, citire, audiere etc. De recomandările, opiniile și modelele oferite de aceste lucrări am ținut seama în demersul nostru de elaborare și utilizare a unui sistem propriu de testare a cunoștințelor de limbă rusă de afaceri, având în vedere specificul studierii limbilor străine într-un institut nefilologic, economic, în cazul nostru. Materialele elaborate de noi - circa 100 de teste care se regăsesc în lucrarea colectivă *Teste de limba rusă de afaceri* (în curs de definitivare și publicare la Editura ASE) - vizează, prin obiective și modalități de realizare, nivelul mediu de pregătire, știut fiind faptul că materialul lingvistic se selectează și se planifică în funcție de nivelul vizat de atestare a

cunoștințelor care trebuie să asigure [3, p. 2]:

- *citirea și înțelegerea unor texte originale:*
 - cereri și oferte comerciale, anunțuri publicitare;
 - materiale de informare din presă referitoare la expoziții, târguri internaționale, licitații;
 - pliante, anunțuri publicitare, programe de expoziții, cataloage de produse și prețuri ale mărfurilor comercializate;
 - model de texte și alte documente juridice și de afaceri;
- *alcătuirea în mod individual a unor texte de oferte comerciale, anunțuri publicitare etc. în scopul identificării și contactării partenerilor de afaceri;*
- *întocmirea corespondenței (de afaceri) cu partenerii de afaceri, capacitatea de a prezenta propria firmă și principalele direcții de activitate ale acesteia, lansarea ofertelor sau a cererilor de ofertă, rezolvarea reclamațiilor, a problemelor bancare și financiare;*
- *redactarea documentelor de bază prin care se demarează activitățile de afaceri (protocoale, contracte, înțelegeri bilaterale etc.)*
- *comunicarea în limba rusă în împrejurări diferite, în întâlnirile cu partenerii și reprezentanții sferei afacerilor, vorbitori de limba rusă.*
- *desfășurarea de tratative privind încheierea, elaborarea tranzacțiilor comerciale, adoptarea și semnarea documentelor internaționale de derulare a tranzacțiilor de vânzare-cumpărare sau alte afaceri și servicii.*

Sistemul de teste de limba rusă de afaceri pe care îl practicăm vizează, deci, nivelul mediu de însușire a limbii, ceea ce poate fi atestat, în cazul studenților noștri, în timpul stagiului de specializare la care participă anual la Institutul "A.S. Pușkin" din Moscova, în cadrul unui sistem convenit între cele două instituții, prin susținerea și promovarea examenului pentru obținerea certificatului corespunzător.

Tipurile de teste utilizate de noi în pregătirea curentă a studenților sunt teste de citire, ascultare, audiere, scriere, vorbire, teste lexicale, gramaticale, de cultură și civilizație etc.

Testarea în domeniul citirii, spre exemplu, are ca scop verificarea capacității de a extrage din text informațiile atât cu caracter general cât și cele care se referă la anumite segmente ale conținutului.

Pentru testare sunt propuse texte autentice, care reprezintă interes profesional pentru oamenii de afaceri: scrisori comerciale, publicitate, fragmente de contracte, texte din reviste și cărți etc.

Testele se compun din texte și teme specifice acestuia. Temele presupun alegerea răspunsului corect sau a unei afirmații din mai multe variante date.

Pentru a rezolva testele ad litteram este necesar:

- să se citească textul (fragmente de text);
- să se ia la cunoștință temele respective;
- să se revină asupra textului, să se recitească alegând strategia optimă de citire, evidențiind temele propuse;
- să se rezolve exercițiile: să se noteze răspunsul corect pe lucrarea de control;

Corectitudinea strategiei de citire aleasă în conformitate cu programul dat reprezintă indicatorul nivelului cunoștințelor de citire în rusa de afaceri.

Pe aceasta bază se face evaluarea propriu-zisă a cunoștințelor pe diferite niveluri - de bază, mediu și avansat [4, p. 6-9].

Nivelul de bază (bazovyi uroven') care presupune cunoașterea limbii ruse de afaceri pentru rezolvarea unui număr restrâns minimal de obiective ale comunicării, necesare și suficiente pentru o comunicare profesională limitată la anumite situații standard.

Nivelul mediu (srednji uroven') presupune cunoașterea limbii ruse pentru rezolvarea unui spectru larg de obiective în transmiterea și receptarea mesajelor care asigură comunicarea liberă în cele mai diferite situații standard.

Nivelul avansat (prodvinyuyi uroven') presupune cunoașterea limbii ruse de afaceri pentru soluționarea unui număr nelimitat de obiective ale comunicării în afaceri, în orice împrejurări (la nivelul unui nativ). Pentru evaluarea finală a activității din domeniul de

referință se poate aplica următoarea grilă [1]:

Gradul de stăpânire a materiei, în %	Criteriile de apreciere	Calificativul obținut
70%-100%	Pătrunde în esența materiei. Evaluează fiecare segment de informație și oferă propria interpretare.	Foarte bine (9-10)
60%-69%	Evaluează critic fiecare segment de informație, stabilește raporturi între aceste segmente, structurându-le într-o argumentare coerentă, bazată pe informații, sugerează o interpretare personală.	Bun (8)
50%-59%	Furnizează informații și realizează opinii asupra acestora. Procedând astfel, oferă un răspuns destul de coerent la problema respectivă.	Mediu (7)
45%-50%	Furnizează informații și realizează opinii asupra acestora, dar nu le raportează la problemă.	Satisfăcător (6)
40%-45%	Prezintă unele informații și opinii. Problema este aproape ignorată.	Promovat la limită (5)
Sub 40%	Informațiile și opiniile sunt insuficiente sau greșit interpretate. Nu se încearcă deloc rezolvarea problemei.	Nesatisfăcător (4 sau mai puțin).

În încheiere, apreciem că se impune concluzia potrivit căreia a stabili o strategie de evaluare în învățământ echivalează cu a fixa "când" evaluezi, sub ce formă, cu ce mijloace și metode, cum valorifici informațiile obținute etc. Desigur, în final, în funcție de concluziile desprinse, studentul își va modifica strategia de învățare, profesorul pe cea de predare și îndrumare, iar managerul strategia managerială.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. JINGA, I. - *Evaluarea în învățământ*, Editura ASE, București, 1998.
2. JINGA, I. - *Conducerea învățământului, manual de management instrucțional*, EDP, București, 1993.
3. LOBACHKOVA S.G. I DR., - *Biznes-kurs russkogo yazyka*, Moscva, 1997.
4. * * * - *Biznes kontakt*, Moscva, Omen, 1996.
5. VĂIDEANU G. - *Didactica universitară*, Iași, 1986.